

Bilaga till detaljplan för Häggesta 1:59 m fl, Skola och förskola i Häggenås

DIALOGMÖTE

2023-04-03

Varför medborgardialog?

Plan- och bygglagen grundas på principen om medborgarinflytande och människors delaktighet i samhällsutvecklingen och ställer krav på samråd med hyresgäster, boende, sammanslutningar och enskilda som har ett väsentligt intresse av planförslaget. Alla medborgare har formell möjlighet till att delta i samhällsplanering. Det finns ingen åldersgräns för vilka som får delta i ett samråd men det finns heller inte någon bestämmelse som garanterar inflytande för medborgare under 18 år.

Barn har ofta själva en uppfattning om hur de vill att den byggda miljön ska gestaltas för att passa deras behov. De är experter på sin närmiljö.

Barnperspektiv = Utgångspunkten är att alltid se till barnets bästa (utifrån vuxnas ögon).

Barnens perspektiv = Vad barn själva berättar och förmedlar; vad de uttrycker för önskemål och vilka idéer de har.

Introduktion och bakgrund

I början av april 2023 genomfördes ett tidigt dialogmöte med barn från 3, 4 och klass 6 från Häggenås skola samt barn från 5-årsgruppen på Häggenås förskola. Lärare, pedagoger, rektor från förskolan och tjänstemän från Samhällsbyggnad samt Barn- och Utbildningsförvaltningen närvarade på mötet.

Bakgrunden är att det pågår ett detaljplanearbete för att möjliggöra tillbyggnad av Häggenås skola och intilliggande förskola. Utemiljön, parkeringsplatser och hämta- lämnazon ska också ses över.

Syfte

Syftet med dialogmötet var att redan tidigt i processen fånga upp tankar och synpunkter från barn och personal på Häggenås skola samt förskola.

Avsikten är att möjliggöra för att få med barnens perspektiv och barnperspektivet i fortsatt process. Syftet är också att skapa reflektion och ett kunskapsmaterial kring utemiljöer på skolor och förskolor i Östersund.

Barnen på skolan och förskolan har viktig kunskap om Häggenås skolområde. Under dialogpromenaden var avsikten att de skulle få möjlighet att framföra denna kunskap tillsammans med idéer, önskningar och förslag på förbättringar utifrån deras behov.

Detta dokument ska fungera som ett kunskapsunderlag i den fortsatta processen kring den nya förskolan.

Metod

Under cirka 1 timme genomfördes dialogpromenaden runt skolområdet och förskoleområdet vardera. Innan promenaden runt skolgården genomfördes en introduktion och gemensam genomgång av skolområdet. Tjänstemän och barn ur elevrådet på skolan samtalade och diskuterade tillsammans. En karta över området användes som underlag för att visualisera skolgården och dess användning idag.

Fortsatt arbete

Fortsatt dialog med barnen på Häggenås skola och förskola kring den framtida utformningen av skolområdet kan med fördel genomföras under processens gång. Detta för att skapa goda förutsättningar för att utforma en miljö på skolområdet som fångar upp barnens perspektiv och nyttjar deras kunskaper och kompetens i frågor som rör den utemiljö och arbetsmiljö de vistas i under en stor del av skoltiden.

Medverkande tjänstemän

Saga Walldén, Planarkitekt, Samhällsbyggnad.

Patric Bergström, Strategisk planerare, Barn och Utbildningsförvaltningen

Dialogmöte med barnen på Häggenås skola

Foto som visar skolbyggnaden i tegel och del av skolgården.

Närvarande från årskurs 6,4 och 3

6:an 1 flicka, 1 pojke

4:an 1 flicka, 1 pojke

3:an 2x pojke

Introduktion

Mötet inleds med att tjänstemännen från Österlunds kommun berättar kort varför dom är på plats och syftet med mötet. Därefter genomförs ett samtal och inventering/analys över skolområdet med utgångspunkt i kartmaterial. Detta för att tjänstemännen och barnen ska ha en gemensam bild och med utgångspunkt och översikt över området.

Några frågor användes som utgångspunkt för dialogen:

1. Har ni någon favoritplats? Vilka delar av skolgården tycker ni bäst om? Varför?
2. Är det någon del av skolgården som ni inte tycker om? Varför?
3. Vilka delar av skolgården används mycket? Är det några delar som används mindre?
4. Är det något som känns dåligt med skolgården idag?
5. Är det något som ni saknar på skolgården?

Redogörelse dialogmöte och promenad

Eleverna redogör för hur de tar sig till skolan. Olika transportsätt används, buss, taxi, bil eller till fots. Gemensamt är att man kommer från norr, mot den norra sidan skolan som ej vetter mot skolgården i söder.

Dörren på skolbyggnadens södra sida används för att ta sig ut på skolgården på rasten. Vissa lektioner som slöjd och musik genomförs i ett annat hus som skolgården passeras för att ta sig till.

Barnen redogör tydligt var gränserna för skolgården går och var eleverna får vara på raster. Ibland görs utflykter utanför skolgården söder om förskolan för aktiviteter som pulkaåkning och besöka en isrink som finns i denna del.

Centrala delen av skolgården

Aktiviteter på skolgården skiljer sig åt under olika delar av året berättar eleverna. Gemensamt är att fotbollsplanen och ytorna närmast lekställningen i öster används intensivt och uppskattas.

Fotbollsplanen lyfts fram som en särskilt populär och viktig del av skolgården som många elever använder och deltar i aktiviteter kring. Barnen påtalar att det idag finns brister i utrustningen i form av hål i nät, samt att det ej finns skydd bakom målet. Detta leder till att bollarna i nuläget kan hamna utanför skolgården, samt att andra barn som ej deltar i fotbollsmatcherna kan få bollar i huvudet, vilket upplevs som otryggt och ett problem. Även underlaget på planen upplevs som ett problem under delar av året när det blir lerigt.

Ett bollplank i den västra delen av skolgården nyttjas ej berättar eleverna. Eleverna föreslår att istället flytta bolleken som finns i anslutning till nuvarande parkering till bollplankets plats. De berättar att idag finns det en problematik med att bollar lätt hamnar på bilar och närliggande låga tak när bollek genomförs i anslutning till parkering.

Fotot till vänster visar klätterlek. Foto till höger visar staket i södra delen av området som brukar användas att sitta på och en plats att umgås avskilt.

Foton som visar yta för fotbollsplan.

Norra delen

Den norra delen av skolgården lyfts fram som vistelseyta som ofta används av yngre barn på skolan. Fantasilek och klätterlek i träd lyfts fram som aktiviteter barnen ägnar sig åt här, särskilt sommartid. Under vintern finns stora mängder snö på denna yta, som då även nyttjas för vinterlek främst av de yngre barnen på skolan.

Ett lusthus i den norra delen av skolgården används för klätterlek. Barnen klättrar då på utsidan av byggnaden, vilket då kan göra att det upplevas som otryggt att sitta i berättar eleverna.

Flickorna i gruppen lyfter fram att de söker sig till lugna och avskilda platser för att prata, promenera och ägna sig åt gymnastik.

Brandtrappor på den norra sidan av huset har tidigare nyttjats för klätterlek, men får ej längre användas för detta.

Klätterställningen upplevs som svåränvänd och farlig. Den är särskilt svår att nyttja på vintern då den blir isig och hal.

Träd som tidigare använts och varit uppskattade att använda för klätterlek tillåts inte längre användas för klättring. Detta på grund av allt för högt slitage och fara för fall berättar barnen.

Foton som visar del av skolgården som används av främst yngre barn för fantasilek, även klätterlek är populärt.

Ytor nära skolbyggnader

Basketplanen kan ej längre nyttjas på grund av att en pelletsbrännare har placerats för nära basketkorgen.

Tidigare har bolleken king/kungen varit en populär aktivitet, bolleken kan ej längre genomföras då strecken försvunnit av slitage och nya ej ritats.

Kula lyfts fram som en populär aktivitet/lek som på skolgården, som utförts på hårdgjorda ytor nära entrén mot skolgården. Ett trädäck i anslutning till

skolbyggnaden är en yta som även den används för kulspel, men glipor mellanrum gör att det ibland försvinner kulor. Tidigare spelades kula längre norrut längs fasaden, men där får barnen ej ägna sig åt kulspel längre berättar barnen.

Ibland gör barnen utflykter utanför skolans område till exempelvis sporthallen som ligger strax väster om skolan.

Foto som visar yta framför skolbyggnaden och den utbyggnad med pelletsbrännare som gjorts väster om skolbyggnaden där basketplanen ligger.

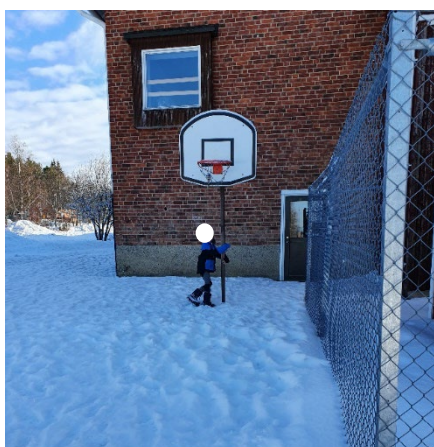

Foto till vänster som visar del av basketplanen som begränsats med stängsel för att avskärma mot pelletsbrännaren.

Generellt om skolgården

Barnen framför genomgående önskemål som kopplar till åtgärder som rör att deras nuvarande skolmiljö ska rustas och lyfter att aktiviteter som de tidigare kunnat ägna sig åt ej längre går eller förbjudits alternativt förlorat i popularitet.

Barnen lyfter också att det är olika aktiviteter som är aktuella under olika årstider.

Fotboll och att förbättra förutsättningarna för detta är en fråga som lyfts och som tar stor plats på skolgården idag och som förbättringar önskas inom. Linjer har tidigare funnits men försvunnit, konstgräs önskas på det blir lerigt under delar av året.

Elever särskilt flickor upplever brist på sociala ytor för att sitta och gå runt och prata eller komma undan och få vara ifred. Bänkar och sittplatser saknas i delar barnen vistas och umgås.

Önskemål om att kunna gå runt en slinga runt skolan lyfts fram. Nu måste man vända och sakta gå tillbaka.

Mer aktivering och saker att göra på skolgården önskas.

Särskilt lite finns för barnen att göra på vintern berättar barnen. Det finns endast små backar inom gården, andra ytor utanför skolgården behöver oftast nyttjas för pulkaåkning.

Sammanfattning och medskick i vidare arbete

- **Platser att sitta och umgås och få vara ifred mera avskilt för de äldre barnen framförallt flickor saknas.**
Slingor för att promenera runt skolgården och en variation i platser för olika typer av aktiviteter kan behöva tillföras. Platser som upplevs avskilda för vila och rekreation kan med fördel tillkomma.
- **Klätterträd och vegetation slits och får ej användas.**
Mer vegetation samt att denna är anpassad för en skolgård, till exempel att buskar skjuter rotskott och tål slitage, kan brytas av. Vid nyplantering av växter ska grövre kvaliteter användas för att etablering ska gå snabbare. Skolgården kan med fördel utvidgas åt söder för att få med närliggande befintlig vegetation med stora träd som skulle tillföra värden på förskolegården och variation.
- **Placering av pelletsbrännare förhindrar att nyttja basketkorgarna.**
Anpassning av bolleken och plats för detta föreslås.
- **Brister i utrymme för aktivering**
Inom skolgården finns idag begränsat att göra och barnen begränsas i de olika typer av lekar de vill ägna sig åt och hänvisas till andra ytor. Fortsatt dialog med barnen samt att skapa en blandning mellan ytor som uppmuntrar till fantasi och naturlek samt mer programmerade ytor kan behövas.
- **Klätterlek begränsas och utrustning som finns upplevs bristande**
Behov av klätterlek i mer varierande och utmanande form, gärna i kombination med möjlighet till fantasilek och naturliga inslag.
- **Fotbollsplanen populär och används mycket, dock brister i utrustningen.**
Ytor för bollek bör finnas och rustas upp.

- **Bollek nära parkeringsplatser är olämpligt då bollar studsar, flytta till andra ytor**
Bollek kan med fördel placeras med avstånd från byggnader och parkeringar
- **Slitage av linjer för bollek som ej underhållits**
Kontinuerligt underhåll och ändamålsenliga ytor för denna typ av lek behövs.
- **Barnen håller sig inom skolgården inhängande område, ibland görs utflykter till ytor utanför**
Viktigt med tillräckligt stor inhägnas friyta då barnen främst vistas inom skolgårdens gränser

Orienteringskarta som visar skolområdet och förskoleområdet samt de funktioner som beskrivs i dokumentet.

Dialogpromenad med barnen på förskolan Skogsglántan

Barn ur 5-årsgruppen på förskolan Skogsglántan vid Häggenås skola och två barn från närliggande förskolan Solbacken (barnen rör sig delvis mellan förskolorna) samt rektor och pedagoger.

Introduktion

Dialogen inleddes med presentation av närvarande och en kort introduktion där syftet med besöket förklarades för barnen. Tjänstemännen från kommunen bad därefter barnen att visa runt på deras förskolegård och visa var dom brukar leka och med vad.

Därefter påbörjades promenaden runt förskolegården. Barnen ledde promenaden i stor utsträckning och visade runt. Tjänstemännen ställde ibland specifika frågor för att leda vidare promenaden runt förskoleområdet.

Några frågor användes som utgångspunkt för promenaden:

1. Var leker ni mest? Vad är roligt att leka med? Varför?
2. Brukar ni leka något utanför förskolegården? Var och hur leker ni då?
3. Var brukar ni inte leka så mycket? Vad är mindre roligt (tråkigt, läskigt, farligt)?
4. Hur leker andra yngre barn?

Pedagogerna var närvarande men deltog i begränsad utsträckning. Många av barnen var aktiva i att driva promenaden vidare. Barnen tillhandahöll genom att både berätta och visa information om sin utemiljö och hur de använder den idag.

Promenad

Promenaden påbörjades med att tjänstemännen bad barnen visa var gränserna gick för hur långt bort barnen får gå.

Barnen tog sig snabbt nedför sluttningen mot förskolegårdens sydöstra gräns, där gruppen barn och vuxna tillsammans undersökte kantzonen.

I denna del av gården finns en mindre bod/lekstuga. Barnen berättade att de endast fick vara i den på sommaren på grund av mögel och fukt.

Barnen berättade om olika lekar de ägnade sig åt i denna del av gården, vilka utgjordes av en stor andel fantasilek. Här är barnen också längst bort från förskolebyggnaden. Myror finns här och de upplevdes både som spännande och läskiga. Barnen brukar titta och leka kring myrorna.

Snö inom gården hade formats till bollar i en storlek som passade för barnen att sitta på.

Barnen berättar att det är kul att springa runt och att de är överallt på förskolegården.

De berättar också att de önskar mera träd, gärna äppelträd fyller en av pedagogerna i.

Utrustning barnen önskar tillkomma inom förskolegården är studsatta, klätterställning samt en linbana.

I anslutning till förskolebyggnadens södra del finns en bra pulkabacke som även äldre elever från skolan nyttjar.

Barnen berättar att det är kul att leka med snön på vintern, men på sommaren kan man springa barfota i gräset.

Promenaden fortsätter mot en förrådsbod. Här finns en vattenpöl som är bra att plaska i och stampa på när det finns is, för att isen ska gå sönder.

Barnen berättar att det är kul med vattenlek. Önskar gärna en liten pool eller bassäng på sommaren, fyller en av pedagogerna i.

Promenaden fortsätter mot rutschbanan som är lite trist tycker barnen, vill gärna ha en som svänger mer.

Barnen börjar leka med en bil som finns i förskolegårdens västra centrala del. Vid fråga om den är rolig att leka med blir svaret att den är lite trist. Man tröttnar fort. Ett av barnen föreslår en karusell istället.

Barnen får frågan om de brukar leka i det buskage av låga buskar som finns inom gården. De svarar att de inte leker så mycket i buskarna, men vissa barn gör nog det.

Barnen tillfrågas om de yngre barnen brukar leka mer i vissa delar? Barnen svarar att även de yngre barnen leker överallt på gården.

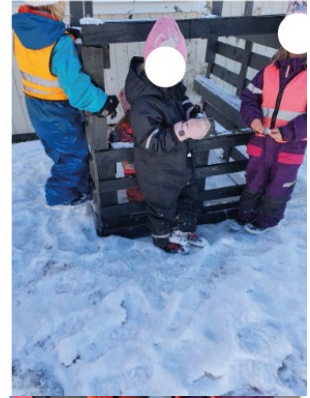
Barnen berättar att de vill kunna bygga koja och klättra mer.

Promenaden fortsätter mot en båt barnen vill visa. Den upplevs som rolig av barnen och kan användas till mycket berättar dom. Framförallt olika former av fantasilek framkommer det.

Ibland gör barnen små utflykter till en närliggande förskola samt idrottshallen.

Sammanfattning medskick i vidare arbete

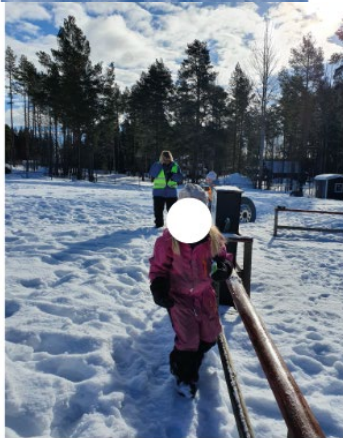
- **Barnen nyttjar hela ytan för olika typer av lek**
Viktigt med tillgänglighet för att komma till förskolegårdens olika zoner och delar samt att friytan är tillräckligt stor. Utgångspunkt bör vara minst 40 kvadratmeter friyta per barn. Utformningen av förskolegården ska utgå från tre olika zoner, en trygg och lugn zon, en rörelsefylld och en vild.
- **Topografin med sluttning uppmuntrar till lek och rörelse, barnen springer upp och ned för backen samt använder den för pulkalek**
Varierad topografi skapar stora värden för gården och är särskilt gynnsamt för lek och rörelse. En varierad topografi med även mindre kullar kan tillföra kvaliteter till förskolan.
- **Läskigt kan ha ett värde**
Det område som beskrivs som läskigast av barnen är längst bort från förskolebyggnaden, men samtidigt används området mycket för fantasilek och uppskattas av barnen.
- **Mer komplex och utmanande rutsch och klätterlek med mindre styrd användning efterfrågas**
Barnen kan behöva utmanas i sin lek. Barn behöver testa sina förmågor för att förstå vad de kan och vad de behöver lära sig och öva på. Löst material och utrustning som skapar förutsättningar för mer frilek och fantasilek. Studier visar att denna typ av lek är viktig för barns motoriska och psykosociala utveckling.
- **Förskolegården är idag överblickbar med god sikt**
Fortsatt dialog med pedagoger och personal för att skapa goda förutsättningar för att hela friytan ska användas och att personalen upplever att de kan ha uppsikt samt bidrar till upplevelsen av trygghet.
- **Träd och annan vegetation kan skapa mer vandrande skugga och tillföra kvaliteter för fantasilek på förskolegården**
Växter inom en förskolegård kan bidra till den pedagogiska verksamheten. Växtligheten inom gården kan även bidra till lek, framför allt till den fria och fantasifulla leken. Det är av särskilt vikt på en förskolegård att växter som nyplanteras ska vara stora och tåliga för att klara slitage och hålla på lång sikt. De bör vara anpassade efter klimatet i Jämtland.
- **Vinterlek och sommarlek kan skilja sig åt en del**
Den mörka vintersäsongen är lång i Jämtland och gården bör vara anpassad efter detta samt kunna erbjuda varierande växtlighet och aktivitetsmöjligheter under årets alla årstider
- **Vattenlek upplevs roligt och önskas i större utsträckning**
Vattenlek kan också vara ett verktyg för utomhuspedagogik och tillföra lekvärden.

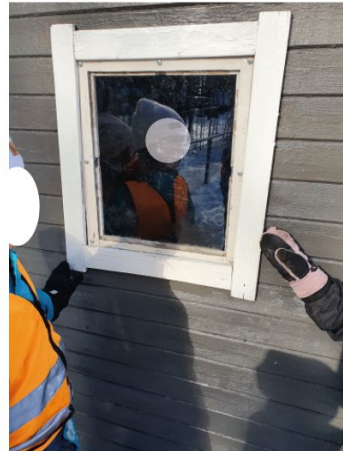
Lek med utrustning och inslag av fantasilek

Vinterlek, pulkabacke, lek med snö och is på vattenpöl

Hela gården används för lek

Barnen visar förråd och bodar

